

HOTEL RWANDA

Lespakket bij de film *Hotel Rwanda* voor de
bovenbouw van het voortgezet onderwijs



 **AMNESTY**
International
FILMFESTIVAL

Geen grenzen aan mensen

HIVOS

FILM BY THE SEA
7th International Film Festival 2005

 **VSB**fonds

Ik heb makkelijk praten. Toen ik *Hotel Rwanda* zag, wist ik dat weer helemaal zeker. Wat doe je als iedereen om je heen zijn verstand verliest? Als mensen stoppen met praten, stoppen met nadenken geweld de overhand krijgt?

Ik weet niet wat ik zou doen. Ik weet het echt niet. Wat ik in ieder geval wel weet, is dat wij allemaal keuzes hebben. Ik kan alleen maar hopen dat ik dezelfde keuzes zou maken als Paul Rusesabagina in de film. Dat ik zou kiezen voor beschaving. Dat ik zou kiezen voor menselijkheid.

Amnesty International kiest voor de mensenrechten. De mensenrechten kunnen het verschil betekenen tussen oorlog en vrede, tussen haat en verzoening. Amnesty werkt voor een wereld waarin vrijheid écht iets betekent. Daarom kies ik voor Amnesty International.



Katja Schuurman



Paul Rusesabagina (gespeeld door Don Cheadle in de film) en Katja Schuurman

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Inleiding.....	5
Gebruik van de handleiding.....	6
Doelgroep.....	6
Doelstellingen.....	6
Les 1.....	7
Thema: Collectieve en individuele verantwoordelijkheid: mensenrechten	
Les 2.....	8
Thema: De film <i>Hotel Rwanda</i>	
Plaatjes van de film	
Les 3.....	10
Thema: de film <i>Hotel Rwanda</i> en de rol van de media	
Les 4.....	12
Thema: De internationale gemeenschap	
Les 5.....	14
Thema: <i>Hotel Rwanda</i> : oplossen van het conflict	
Bijlagen	
1. Inhoud van de video Rights Supporters.....	16
2. Tijdlijn Rwanda.....	17
3. Informatie over Rwanda.....	19
4. gegevens.....	20
5. kaart van Rwanda.....	20
6. Universele Verklaring van de Rechten Mens.....	21

© 2005 Deze lesbrief kwam tot stand dankzij de medewerking van Amnesty International Nederland (afdelingen Jongeren & Studenten en Filmfestival) en Amnesty International USA. Met dank aan Film by the Sea, Katja Schuurman, The Fame Game, RCV Entertainment BV, Borbála Rombouts, Nederlands Instituut Filmeducatie, VSB Fonds, Stichting DOEN, Hivos en NCDO.

Voorwoord

Voor u ligt het lespakket behorende bij de film *Hotel Rwanda*. De film is begin maart 2005 in première gegaan tijdens het Amnesty filmfestival in Nederland. De afdeling van Amnesty International USA heeft een lespakket ontwikkeld bij de film. Dit materiaal is gebruikt bij het maken van dit pakket.

De film *Hotel Rwanda* is indringend en heeft veel impact. Het zien van de film heeft een meerwaarde voor de leerlingen in Nederland in onze huidige maatschappij, omdat er in de wereld zoveel conflictenhaarden zijn. De lessen bieden de mogelijkheid om leerlingen na te laten denken over de verschillende thema's die te maken hebben met mensenrechten en de conflicten. In de voorbereidende fase van dit lespakket vindt u een algemene les over mensenrechten en na afloop van de film kunt u een keus maken uit de verschillende thematieken die aan de orde komen.

Wij hopen dat door het kijken met de leerlingen naar deze film, u geïnspireerd zal worden door de daden van Paul, zodat in de toekomst "nooit meer" ook echt nooit meer betekent.

Wij zouden graag willen horen of dit lespakket u helpt om dit te verwezenlijken en of de leerlingen aan het denken worden gezet.

Hotel Rwanda is o.a. te zien tijdens Film by the Sea in Vlissingen (september 2005), door het land in het MovieZone programma (seizoen 2005 – 2006) en tijdens het jongerenprogramma van het Amnesty International Filmfestival in Amsterdam (22 tot en met 26 maart 2006).

Amsterdam, augustus 2005

Amnesty International

Postbus 1968

1000 BZ Amsterdam

www.youngamnesty.nl, jongeren@amnesty.nl, 020 7733566

www.amnesty.nl/filmfestival, filmfestival@amnesty.nl, 020 7733624

Inleiding

In 1994 werden in het Centraal-Afrikaanse land Rwanda binnen korte tijd bijna een miljoen mensen vermoord. Terwijl de wereld op een afstand toekeek, deed een handvol mensen alles wat er in hun macht lag om Rwandezes van een beestachtige dood te redden. Paul Rusesabagina, wiens verhaal wordt verteld in de film *Hotel Rwanda*, laat zien wat een individu doet ondanks de levensgevaarlijke situatie waarin hij zich bevindt. De film *Hotel Rwanda* gaat over de grootschalige genocide die daar plaatsvond en over Paul die zijn leven riskeert om zijn gezin te redden en vervolgens ook nog opkomt voor 1268 vluchtelingen die met de dood worden bedreigd. Regisseur Terry George neemt ons mee op Pauls reis, toont de gruwelijke slachtpartij die er plaats vindt en laat zien hoe de internationale gemeenschap niet of verkeerd reageert. De lerarenhandleiding, ontwikkeld door Amnesty USA in samenwerking met United Artists film, is bedoeld voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

Het doel van deze handleiding is het belichten van de geschiedenis van verschillende kanten en een discussie op gang brengen over hoe deze afschuwelijke gebeurtenis voorkomen had kunnen worden, hoe de internationale gemeenschap gereageerd heeft en hoe ze had kunnen, ja zelfs moeten reageren. Er kunnen veel vragen gesteld worden over hoe het drama in Rwanda heeft kunnen gebeuren.

In de lessen worden er een aantal voor u op een rijtje gezet zoals: het individu, wat beweegt hem of haar om tot actie over te gaan? Wat beïnvloedt zijn of haar daden en gedrag? Kun je voor jezelf verantwoordelijk dat je lijdzaam toekijkt als je wordt geconfronteerd met onrechtvaardigheid? Na de Tweede Wereld oorlog hoor je vaak (vooral politici) de uitdrukking gebruiken "nooit meer". Sindsdien hebben we diverse oorlogen in en buiten Europa gehad waar alle vormen van mensenrechten werden geschonden.

Gebruik van de handleiding

Hotel Rwanda behandelt een onderwerp dat door zijn gruwelijkheid voor iedereen erg moeilijk te begrijpen is. Deze gids geeft suggesties om leerlingen bij de lessen te betrekken waardoor ze meer kennis verwerven over het hoe en waarom van de genocide en wat er aan gedaan had kunnen worden. Iedere les heeft een andere insteek. Afhankelijk van de beschikbare tijd kan een leraar ervoor kiezen de hele les of een deel ervan te gebruiken. Wij adviseren u zich goed in te lezen over het onderwerp, alvorens de film met de leerlingen te bekijken. Ter voorbereiding is het handig te verwijzen of gebruik te maken van informatie en organisaties die bepaalde onderwerpen kunnen helpen definiëren en verduidelijken, zoals genocide, oorlogsmisdaden, vluchtelingen, de rol van de Verenigde Naties en hoe zij functioneert.

Voor u met uw leerlingen naar de film *Hotel Rwanda* kijkt, geeft u een les over mensenrechten en laat u de video Rights Supporters zien. Vervolgens bereidt u de film voor en gaan de leerlingen met de kijkvragen de film zien. Daarna zijn er verschillende thematieken om met de leerlingen te bespreken n.a.v. de film. U kunt zelf een keuze maken in les 3 – de film *Hotel Rwanda* en de rol van de media, les 4 – de internationale gemeenschap en les 5 – *Hotel Rwanda*: oplossen van het conflict.

Doelgroep en doelstellingen van het lespakket

Dit lespakket is ontwikkeld voor de leerlingen van de bovenbouw voortgezet onderwijs. Het pakket kan gebruikt worden bij de vakken maatschappijleer, geschiedenis, levensbeschouwing en als op zichzelf staande leerervaring.

Doelstellingen

1. Leerlingen bewust maken van het idee dat één persoon een verschil kan maken.
2. Discussie op gang brengen over de rol van de media in de film *Hotel Rwanda* en in andere mensenrechtencrises.
3. de rol van meerdere acteurs onderzoeken binnen de context van de crisis
4. Het analyseren van het proces van overgang en genezing door de werking van het internationale rechtssysteem.

Voorafgaand aan de film *Hotel Rwanda*

Les 1

Thema: Collectieve en individuele verantwoordelijkheid: mensenrechten

Doelstellingen van les 1:

- Weten wat er met mensenrechten bedoeld wordt en er enkele voorbeelden van kunnen geven.
- Vaststellen wat je verantwoordelijkheid is binnen de groep of gemeenschap.
- Onderzoeken van je persoonlijke motivatie om te handelen.
- Bewustworden dat je zelf in staat bent om iets aan een onrecht te doen.

	Inhoud	Werkwijze	Tijd
Inleiding	Vragen voor interview: Hoe sta jij tegenover recht en onrecht? Hoe ver is het van je bed? Wat versta je onder mensenrechten? Hoe ga jij om met de mensenrechten in het dagelijks leven?	Leerlingen interviewen elkaar in tweetallen en schrijven dit op. Uitwisseling van een aantal antwoorden van leerlingen.	10 min
Informatie	Tonen van de Rights Supporters video Inhoud film zie bijlage 1. Kijkvraag: op welke manier gaan de Rights Supporters om met onrecht en mensenrechten?	Kijkvraag vooraf geven en na afloop bespreken	23 min
Verwerking	Dilemma's: 1. Iemand op school wordt gepest en uitgesloten omdat hij een andere huidskleur heeft, zich anders kleedt of andere dingen eet. Wat doe jij? Waarom? 2. In het nieuws zie je dat mensen vervolgd en vermoord worden omdat ze een ander geloof of een andere mening hebben. Mensen die niet hun eigen regering mogen kiezen, vrouwen die onderdrukt worden, kinderarbeid, allemaal problemen ver van je bed. Hoe reageer je?	Dilemma's in groepen bespreken. Na afloop geven ze een verslag van hun gesprek en kan er discussie met de andere groepen plaatsvinden.	10 min

Thema: de film *Hotel Rwanda*

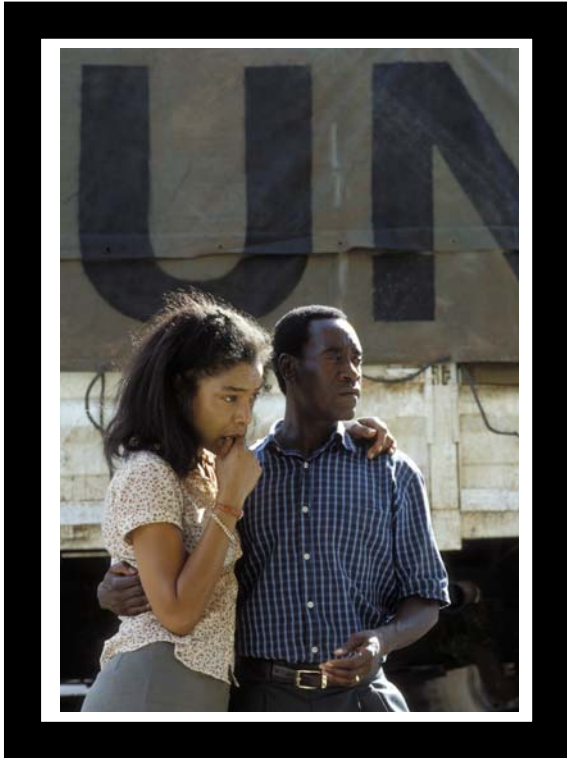
Doelstellingen van les 2:

- De rol van de hoofdpersonen in dit drama verduidelijken.
- Inzicht krijgen van de persoonlijke betrokkenheid van de leerlingen.

	Inhoud	Werkwijze	Tijd
Introductie	Wat weten de leerlingen over Rwanda?	Inventariseer op het bord hun antwoorden.	5 min
Informatie	Informatie geven over land en geschiedenis van Rwanda. Zie bijlage 2, 3 en 4	Verhaal vertellen en na afloop leerlingen vragen laten stellen	10 min
Inleiding film:	HOTEL RWANDA Een waargebeurd verhaal Synopsis Toen Rwanda tien jaar geleden afgleed naar krankzinnigheid, nam één man zich voor zijn gezin waar hij van hield te beschermen, en vond uiteindelijk ook nog de moed om meer dan 1.200 mensen te redden van een afschuwelijke slachtpartij. <i>Hotel Rwanda</i> vertelt het verhaal van Paul Rusesabagina (Don Cheadle), een hotelmanager in Rwanda die zijn moed en sluwheid gebruikte om meer dan duizend vluchtelingen te redden. Terwijl de rest van de wereld haar ogen sloot, zette Paul alles op alles om de gruwelijke situatie waarin hij verkeerde te veranderen. De film werd geregisseerd door Terry George, naar een script van Keir Pearson & Terry George. Don Cheadle, Sophie Okonedo (Tatiana Rusesabagina), Joaquin Phoenix (Jack Darglish) en Nick Nolte (Colonel Oliver) spelen de hoofdrollen.	Vertel de leerlingen het verhaal van de film en geef ze de kijkvragen: <ol style="list-style-type: none">1. Op welke moment(en) had iemand tussenbeide kunnen komen en mogelijk de geschiedenis kunnen veranderen?2. Colonel Oliver (Nick Nolte) uit in de film uit in de bar zijn frustratie tegen Paul : Waarover?3. Wat vind jij van zijn standpunt?4. Welke rol vervulde de vrouw van Paul	10 min
Kijken	Dit kan op verschillende plaatsen, in bioscopen of op school.		121 min
Verwerking	Vragen na afloop van de film: <ol style="list-style-type: none">1. Waar keek en luisterde de rest van de wereld naar toen het drama zich voltrok.2. Ken je nog andere huidige voorbeelden uit het nieuws?	Bespreek met de leerlingen de kijkvragen en de vragen na afloop en vraag hen naar hun eigen mening. Schrijf de antwoorden op het bord en bespreek de betrokkenheid van de leerlingen.	



Don Cheadle begeleidt kinderen naar binnen



Don Cheadle en Sophie Okonedo



Don Cheadle in omhelzing



Don Cheadle Sophie Okonedo met kids in busje



Nick Nolte en Don Cheadle

Plaatjes van de film
Hotel Rwanda

Thema: de film *Hotel Rwanda* en de rol van de media

Doelstellingen van les 3:

- Een duidelijk beeld vormen van de rol van de media in de film en in het algemeen.

	Inhoud	Werkwijze	Tijd
Inleiding	<p>De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zie bijlage 5.</p> <p>Vraag hen naar hun indruk van de artikelen uit de UVRM. Welke springt er voor jou uit? Waarom?</p> <p>Ben je je bewust van je rechten in het dagelijks leven?</p> <p>Bespreken ze dingen die hen opvallen of raken in het nieuws of een film zoals <i>Hotel Rwanda</i> met hun ouders of met vrienden? Op welke manier wordt het besproken?</p>	<p>Laat iedere leerling de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens lezen.</p> <p>En laat ze in groepen met elkaar de vragen beantwoorden en koppel dit weer terug bij de volgende opdracht.</p> <p>De antwoorden van de kijkvragen uit les 2 en andere vragen kunnen hierin mee genomen worden.</p>	10 min
Verwerking film	<p>Nabespreking van de film aan de hand van de rol van de media.</p> <p>Film en media;</p> <p>Hoe wordt in woord en beeld de media weergegeven in de film?</p> <p>Hoe reageerde het hotelpersoneel/ de mensen in Kigali en de rest van Rwanda/ de buitenlandse landgenoten/ de buitenlandse pers/ de VN en de internationale gemeenschap op het volgende:</p> <ol style="list-style-type: none">De informatie via de radio in Rwanda; de verslaggeving vanuit Rwanda naar de internationale gemeenschapHet nieuws dat Rwanda binnenkomt van buitenaf?Waar was de rest van de wereld naar aan het kijken, naar aan het luisteren en over aan het lezen tijdens de genocide van 1994?Wie is verantwoordelijk voor het in actie komen maar ook het niet in actie	Klasgesprek	15 min

komen van de media?

Media:

- Wat is de rol van de media in het algemeen?
- Welke rol heeft de media bij conflictsituaties in de wereld?
- Kun je uitleggen wat de rol van de media in Rwanda was tijdens de genocide?
- Hoe keek de buitenlandse pers tegen het conflict aan en kun je uitleggen waarom?

Informatie

Vragen:

Heeft het artikel iets te maken met de rechten van de mens? Zo ja, welk?

Wat vinden ze van het artikel?

Heeft de journalist goed werk geleverd als het gaat om de mensenrechten? Zo ja, hoe; zo nee, waarom niet?

Denk je dat door het artikel mensen in actie zullen komen
Hoe betrouwbaar zijn de media in het algemeen en in het bijzonder in Rwanda tijdens de genocide?

Verwerking

Er is heel veel onderzoek gedaan naar de rol van de media bij het beïnvloeden van hoe mensen reageren op, zich bezig houden met en actie ondernemen bij kwesties die hen raken. In het geval van Rwanda werd de media gebruikt om genocide uit te lokken en te voeden.

Ook versloegen buitenlandse correspondenten het verhaal eerst, uit onbegrip, als een stammenoorlog. Daarbij was het gevaar dat de verslaggevers liepen om echt filmmateriaal te krijgen, enorm.

Docent **heeft 2 artikelen over conflicten in de wereld opgezocht** van internet of krant en gekopieerd en deelt ze uit.

De leerlingen lezen een van deze artikelen.

In groepen bespreken ze de vragen.

Schrijf op het bord een paar nationale of internationale situaties van dit moment op het bord.

De leerlingen onderzoeken de situatie en schrijven een artikel waarin ze het verhaal vertellen, gebaseerd op hun onderzoek en wat zij van de situatie begrijpen. Laat de leerlingen hun artikel aan elkaar voorlezen en bespreek het volgende:

Wat was er zo bijzonder aan het verhaal dat ze uitkozen om over te schrijven?

Welke informatiebronnen hebben ze gebruikt om hun artikelen te bestuderen?

Wat was het meest uitdagende deel van deze opdracht?

Het interessantste deel?

Wat was hun doelstelling bij het schrijven van het verhaal en hebben dit doel bereikt?

Thema: De internationale gemeenschap

Doelstellingen van les 4:

- Het onderzoeken van de verschillende groepen binnen de internationale gemeenschap, die een rol hebben gespeeld en hun reacties tijdens de genocide.

	Inhoud	Werkwijze	Tijd
Introductie	De Rwandese genocide had voorkomen kunnen en moeten worden, als alle delen van de internationale gemeenschap besluitvaardig, krachtig en in samenwerkend verband hadden gehandeld.	Vertellen	
Informatie	Benoem de internationale gemeenschap zoals deze genoemd wordt in de film, inclusief de VN, Verenigde Staten, België, Frankrijk, humanitaire en mensenrechtenorganisaties (bijvoorbeeld: het Rode Kruis), de Hutu's en Tutsi's. Leerlingen moeten belangrijke vragen binnen hun eigen groepje bespreken zoals: <ol style="list-style-type: none">1. Geef tenminste twee voorbeelden uit de film over elk van de gekozen groepen.2. Hoe beïnvloeden de belangen van de groep jouw acties/gebrek aan actie?3. Welke invloed had jouw groep tijdens het conflict?4. Wat is de aard en mate van verantwoordelijkheid van elke groep? Onderbouw je mening met bewijs uit de film en/of met je eigen kennis van de actualiteiten.	Verdeel de leerlingen in zes groepen, laat iedere groep zichzelf als een deel van voornoemde "internationale gemeenschap" benoemen (de VN, de Verenigde Staten, België, etc.) Laat de leerlingen eerst het standpunt van hun groep voor en tijdens het gewelddadige conflict bepalen.	15 – 20 min
Verwerking	Bespreek plenair: <ul style="list-style-type: none">- Elkaars functie en functioneren binnen de internationale gemeenschap.- Wat voor macht zou nodig zijn om de genocide een halt toe te roepen?- Bespreek de nalatigheid om te reageren van iedere groep. Hoe werd de reactie weergegeven in de film?	Roep de klas weer bijeen na hun overleg in groepen en bespreek plenair de volgende vragen.	

- Op welke momenten had er iemand tussenbeide kunnen komen en mogelijk de geschiedenis kunnen veranderen?
 - Colonel Oliver (Nick Nolte) uit in de film in de bar zijn frustratie tegen Paul over de beslissing van de internationale gemeenschap om zich niet in te mengen in Rwanda. Wat was zijn standpunt en ben je het daar mee eens? Waarom wel of waarom niet?

Nadere studie

Internationale organisaties zoals de Verenigde Naties spelen een doorslaggevende rol bij het vormen van meningen, het bedenken van strategieën en het organiseren van een doeltreffende reactie op de schendingen van de mensenrechten.

Zoek achtergrondinformatie over de actualiteiten in de wereld. Ga bijvoorbeeld na welke internationale humanitaire instellingen /mensenrechtenorganisaties bij de crisis in Soedan betrokken zijn.

Beantwoord belangrijke vragen als:
 Welke stappen worden er ondernomen om bij het conflict tussenbeide te komen?
 Welke instanties zijn betrokken bij de interventie?

Deze informatie wordt gebruikt in de volgende les over het oplossen conflict

BRONNEN:
 International Rescue Committee (Internationale Reddings Comité) – www.theirc.org, zie ook www.vluchteling.org
 Human Rights Watch (Mensenrechten Toezicht) – www.hrw.org
 Verenigde Naties – www.runic-europe.org
 Artsen Zonder Grenzen – www.artsenzondergrenzen.nl
 Amnesty International – www.amnesty.nl

Thema: *Hotel Rwanda*: oplossen van het conflict

Doelstellingen van les 5:

- De behoefte van de slachtoffers om het conflict op te lossen begrijpen.
- Nadenken over elke grote groep die bij het conflict betrokken is en over welke stappen noodzakelijk waren geweest om dit conflict op te lossen.
- Door middel van een rollenspel het proces van het oplossen van een conflict leren begrijpen.

	Inhoud	Werkwijze	Tijd
Ronde tafel Ge spreuk	<p>Conflictbestrijding door het voeren van rondetafelgesprekken. De leerlingen gebruiken hun opgezochte informatie hierbij.</p> <p>Vandaag de dag worden er ongeveer 100.000 mensen verdacht van het plegen van genociden misdaden, gevangen gehouden in Rwanda. Dit is een enorme emotionele en financiële last voor alle partijen. De Rwandese maatschappij moet een manier vinden om met de kwestie van rechtvaardigheid en verzoening om te gaan. Dit is waar we naar zullen kijken.</p> <p>We beginnen met de veronderstelling dat alle partijen het erover eens zijn dat er een rechtszaak plaats moeten vinden, om te helpen het hoofdstuk af te sluiten, maar ook om de verantwoordelijke partijen voor het gerecht te brengen. Laat de leerlingen drie belangengroepen vormen - Nooit Meer (Rwandese organisatie voor slachtoffers van de genocide), de Rwandese landelijke regering en de VN. Laat ze binnen deze groepen besluiten vormen over de volgende onderwerpen:</p> <ol style="list-style-type: none">1. <i>Rechtvaardigheid</i>: Moet schuldbekentenis een stap zijn die deel uitmaakt van elke rechtszaak?2. <i>Schadeloosstellingen</i>: Moet dit overwogen worden? Hoeveel? Hoe moeten ze toegekend worden? Wie gaat dat betalen?3. <i>Straffen</i>: Waar moeten deze uit bestaan? Gevangenisstraf? Wordt de doodstraf overwogen? Is dat redelijk, gezien het soort	<ol style="list-style-type: none">1. laat leerlingen in groepen werken als deel van het proces om de genocide onder ogen te durven zien.2. Laat de leerlingen meerdere bronnen lezen over de bestrijding van de genocide lezen (zie onderstaande websites).3. Laat de leerlingen daarna drie groepen vormen die de basis voor de ronde tafel zullen zijn: nooit Meer (Rwandese organisatie voor slachtoffers van de genocide), de Rwandese landelijke regering en de VN.4. Laat de leerlingen in hun eigen groep hun platform vormen, gebaseerd op verschillende belangrijke onderwerpen: schuldbekentenis, schadeloosstellingen, rechtszaken en veroordelingen.5. Laat de drie groepen deze onderwerpen in het rondetafelgesprek bespreken en proberen tot overeenstemming te komen over de belangrijke onderwerpen.	45 – 50 min

misdaden die gepleegd zijn en gezien het feit dat er 100.000 mensen berecht moeten worden?

Hebben bevelhebbers/leiders van de genocide een grotere verantwoordelijkheid dan de mensen die de orders hebben uitgevoerd?

4. *Rechtszaken*: Moeten ze op lokaal, nationaal of internationaal niveau gevoerd worden, of een combinatie van deze drie? Hoe en waar is het mogelijk eerlijke rechtszaken te houden? Wie zouden de rechters moeten zijn?

Als iedere groep onderling overeenstemming heeft bereikt, begint het rondetafelgesprek. De gespreksleider/leraar moet de spelregels vaststellen voor het voeren van het rondetafelgesprek:

- Wie van de groep spreekt, hoelang spreekt men, hoe lang om te reageren per rol, etc.

- Denk erom dat het doel van deze opdracht is tot *overeenstemming* te komen over de onderhavige kwesties.

Afsluiting Wat waren de voornaamste ideeën die naar voren kwamen bij het rondetafelgesprek? Bereikte de groep overeenstemming over een van de onderwerpen? Waarom wel/niet? Wat zijn uw gedachten/gevoelens naar aanleiding van het uitvoeren van de opdracht?

Aanvullen Doe een geschiedkundig onderzoeksproject over een van de belangrijkste groeperingen die betrokken waren bij de Rwandese genocide.

Klassikaal nagesprek over het rondetafelgesprek.

5 min

Bijlagen

1. Inhoud van de video Rights Supporters

Mensenrechtenactivisme en Rights Supportersactie

'Rights Supporters' (2004, 23 minuten)

In het kader van een jongerenactie van Amnesty International zijn zes jonge mensenrechtenactivisten van over de hele wereld naar Nederland gekomen. In hun eigen land zetten zij zich in voor mensenrechten. Zij hebben scholen door het hele land bezocht om hun verhaal te vertellen en om de Nederlandse jongeren te vragen hen te helpen bij hun werk. Drie van deze jonge activisten hebben we een dag gevolgd.

Sheldon Hangi (25) uit de Democratische Republiek Congo komt op voor de rechten van gevangenen. Hij bezocht een school in Amersfoort en een jeugdgevangenis in Zeist, waar hij vertelde hoe een gevangenis in Congo eruit ziet. Hossam Bahgat (24) uit Egypte werkt op de thematiek van martelen in zijn land. Hij was getuige van een musical op een Friese school en deed verslag over de mensenrechtensituatie in Egypte. Mei Orias (23) uit de Filippijnen is actief voor Amnesty Fillippijnen. Zij was op bezoek in Den Bosch en vertelde over haar werk voor ter dood veroordeelden en straatkinderen.

Alle drie zijn ze ervan overtuigd dat iedereen iets kan doen om de mensenrechten op bepaalde plekken in de wereld te verbeteren, al is het maar zoiets eenvoudigs als het schrijven van een briefkaart.

Nederlandse jongeren deden mee. Kijk naar hun reacties.

Deze videoband bevat ook beelden van het kerstscholenproject van de NCRV en de 3 FM radio-uitzending in het kader van de jongerenactie.

2. Tijdlijn Rwanda

PRE-KOLONIAAL:

Rwanda was een koninkrijk dat centraal geleid werd door een Tutsi koning. Zo'n koning regeerde samen met drie categorieën van bevelhebbers het land: de vee-bevelhebbers, de land-bevelhebbers en de militaire bevelhebbers. Deze bevelhebbers waren voornamelijk van de Tutsi stam, vooral vee- en militaire bevelhebbers waren goed vertegenwoordigd. Ondanks het feit dat de koning alleen en zeer autoritair regeerde, was de relatie tussen de gewone Hutu, Tutsi en Twa er een van wederzijds voordeel. Tegen de tijd dat de Duitsers als eerste koloniale veroveraars kwamen, was de sociale structuur van het huidige Rwanda zeer hiërarchisch georganiseerd. Die hiërarchische maatschappelijke structuur legde de basis voor de latere genocide van 1994.

KOLONIALISME

- 1918 Onder het Verdrag van Versailles wordt de voormalig Duitse kolonie Rwanda-Urundi tot een protectoraat van de Verenigde Naties verklaard dat geregeerd zou gaan worden door België. De twee gebieden (het latere Rwanda en Burundi) worden gescheiden geleid door twee verschillende Tutsi koningen. Zowel Duitsland als België vormen de traditionele Hutu-Tutsi verhoudingen om tot een klassensysteem. De Tutsi minderheid (14%) wordt bevoorrecht ten opzichte van de Hutu's (85%) en krijgt privileges en westers-georiënteerd onderwijs toegekend. De Belgen gebruikten de Tutsi minderheid om hun bewind uit te voeren
- 1926 De Belgen voeren een systeem van etnische identiteitskaarten in die de Hutu's van de Tutsi's onderscheiden.
- 1957 De PARMEHUTU (Partij voor de Emancipatie van de Hutu's) wordt gevormd tijdens het bewind van de Belgen.
- 1959 De Hutu's komen in opstand tegen de Belgische koloniale macht en de Tutsi elite; 150.000 Tutsi's vluchten naar Burundi.
- 1960 De Hutu's winnen de door de Belgische koloniale overheersers georganiseerde verkiezingen van het gemeentelijke zelfbestuur.

ONAFHANKELIJKHEID

- 1961-1962 België trekt zich terug. Rwanda en Burundi worden twee gescheiden en onafhankelijke landen. Een Hutu revolutie in Rwanda installeert een nieuwe president, Gregoire Kayibanda; het vechten houdt aan en duizenden Tutsi's worden gedwongen te vluchten. In Burundi blijven de Tutsi's aan de macht.
- 1963 Verdere afslachting van de Tutsi's, deze keer als reactie op een militaire aanval door verbannen Tutsi's uit Burundi. Wederom verlaten meer vluchtelingen het land. Er wordt geschat dat halverwege de jaren zestig de helft van de Tutsi bevolking buiten Rwanda woont.
- 1967 Hernieuwde afslachting van Tutsi's
- 1973 Tutsi's worden van universiteiten verbannen. Opnieuw begint het moorden, wederom gericht tegen de Tutsi gemeenschap. De militair bevelhebber, Generaal Juvenal Habyarimana, grijpt de macht en doet de plechtige gelofte de orde te herstellen. Hij introduceert een één-partijenstelsel. Het gevolg is dat Tutsi's maar negen procent van alle beschikbare banen bezetten.
- 1975 Habyarimana's politieke partij, de Nationale Revolutionaire Beweging voor Ontwikkeling (NRMD) wordt gevormd. Hutu's uit het woongebied van de president in het noorden van Rwanda worden opvallend bevoorrecht bij de verdeling van overheids- en militaire banen. Dit patroon van uitsluiting van de Tutsi's wordt voortgezet in de jaren '70 en '80.
- 1986 In Oeganda bevinden zich Rwandese bannelingen tussen de overwinnende

- troepen van Yoweri Museveni's Nationale Verzets Leger die de macht grijpen door dictator Milton Obote ten val te brengen. De bannelingen vormen het Rwandees Patriottische Front (RPF), een overwegend uit Tutsi's bestaande organisatie.
- 1989 De koffieprijs stort in, wat ernstige economische crisis veroorzaakt.
- juli 1990 Onder druk van Westerse hulpverleners geeft Habyarimana toe aan het principe van de meerpartijendemocratie.
- okt 1990 RPF-guerrilla's vallen Rwanda binnen vanuit Oeganda. Na hevige strijd waarin Franse en Zairese troepen worden opgeroepen om de regering bij te staan, wordt een staakt-het-vuren ondertekend op 29 maart 1991.
- 1990-1991 Het Rwandese leger richt het burgerleger Interhamwe ("Zij die elkaar bijstaan") op en traint en bewapent ze. De volgende drie jaar houdt Habyarimana het vormen van een echte meerpartijendemocratie tegen. In deze periode worden duizenden Tutsi's in afslachtingen door het hele land vermoord. Dissidenten en journalisten met sympathie voor de oppositie worden vervolgd.
- nov 1991 Prominente Hutu activist dr. Leon Mugesera roept de Hutu's op om de Tutsi's "terug naar Ethiopië" via te sturen de rivieren. (de vooraankondiging van de slachting)
- feb 1993 RPF lanceert een nieuw offensief en de guerrilla's bereiken de grens van Kigali. Franse troepen worden opnieuw opgeroepen om de regering bij te staan. Het vechten duurt enkele maanden.
- aug 1993 Na maanden van onderhandeling ondertekenen Habyarimana en de RPF een vredesakkoord dat de terugkeer van de vluchtelingen en de coalitie van een Hutu-RPF regering mogelijk maakt. 2.500 VN-troepen worden ingezet in Kigali om toe te zien op de implementatie van het akkoord.
- sept 1993 President Habyarimana houdt het opzetten van een regering tegen met een verdeling van de macht. Het trainen van het burgerleger neemt toe. De extremistische radiozender Radio Mille Collines begint waarschuwingen uit te zenden aan het adres van Tutsi's. Mensenrechtengroeperingen waarschuwen de internationale gemeenschap voor de dreigende ramp.
- mrt 1994
- 6 april 1994 President Habyarimana en de president van Burundi, Cyprien Ntaryamira, worden gedood als het vliegtuig van Habyarimana neergeschoten wordt in de buurt van de luchthaven van Kigali. Extremisten, die vermoeden dat de president eindelijk de Arusha Vredesakkoorden wil gaan implementeren, worden verdacht van de aanslag. Die nacht begint het moorden.

EEN CHRONOLOGIE VAN DE BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN:

- 1918 Bij het Verdrag van Versailles zal Rwanda-Urundi geregeerd gaan worden door België.
- 1926 Etnische identiteitskaarten worden ingevoerd om de Hutu's van de Tutsi's van elkaar te scheiden.
- 1957 PARMEHUTU (Partij voor de Emancipatie van de Hutu's) wordt gevormd.
- 1959 De Hutu's komen in opstand. 150.000 Tutsi's vluchten naar Burundi.
- 1960 De Hutu's winnen verkiezingen gemeentelijk zelfbestuur.
- 1961-1962 Rwanda en Burundi worden twee gescheiden en onafhankelijke landen.
- 1963 Verdere afslachting van de Tutsi's. De helft van de Tutsi bevolking woont buiten Rwanda.
- 1967 Hernieuwde afslachtingen van de Tutsi's.
- 1973 Stafchef Generaal Juvenal Habyarimana grijpt de macht.
- 1975 De Nationale Revolutionaire Beweging voor Ontwikkeling (NRMD) wordt gevormd.
- 1986 Oegandese dictator Milton Obote ten val gebracht. Het Rwandees Patriottisch Front wordt gevormd.
- 1989 De koffieprijs stort in.
- juli 1990 RPF guerrilla's vallen Rwanda binnen vanuit Oeganda.

- 1990 - Het Rwandese leger begint het burgerleger bekend als Interhamwe te
- 1991 trainen en te bewapenen.
- nov. 1991 Hutu activist dr. Leon Mugesera roept Hutu's op de Tutsi's "terug naar Ethiopië" te sturen.
- feb. 1993 RPF guerrilla's bereiken de grens van Kigali.
- aug 1993 Habyarimana en de RPF ondertekenen een vredesakkoord. 2.500 VN-troepen worden ingezet in Kigali.
- sept.1993- President Habyarimana houdt het opzetten van een regering tegen met een
- mrt 1994 verdeling van de macht.
- 6 april President Habyarimana en de president van Burundi, Cyprien Ntaryamira,
- 1994 worden vermoord. Die nacht beginnen de moorden.

3. Informatie over Rwanda

1. Algemeen

Rwanda is een klein en dichtbevolkt land: op een oppervlakte van 26.338 km² wonen ongeveer 8,3 miljoen mensen. Rwanda ligt in Centraal Afrika, 120 km ten zuiden van de evenaar en maakt deel uit van het Grote Merengebied. De buurlanden van Rwanda zijn : Oeganda in het noorden, de Democratische Republiek van Congo in het westen, Tanzania in het oosten en Burundi in het Zuiden.

Rwanda heeft een tropisch klimaat; het grootste deel van het land is heuvelachtig (vandaar de bijnaam van Rwanda, *het land van Duizend Heuvels*). Ongeveer 75% van de oppervlakte van Rwanda is goed voor landbouw. Dankzij haar gematigd klimaat wordt Rwanda ook wel "land der altijd durende lente" genaamd. In Rwanda is het noch te koud, noch te warm: de gemiddelde temperatuur door het hele jaar is 18°C.

Na een lange periode van monarchie is Rwanda in 1961 een republiek geworden, na een referendum. Op 1 juli 1962 verwierf Rwanda zijn volledige onafhankelijkheid van koloniale bestuurder België. Het land is sinds oktober 1990 niet meer stabiel, wegens de oorlog, de massamoorden, mensenrechtenschendingen en slecht bestuur. Deze factoren zijn de hoofdoorzaken van vluchtelingenstromen: de Vereniging Dusabane werd opgericht in deze context van crisis.

2. Bestuurlijke indeling

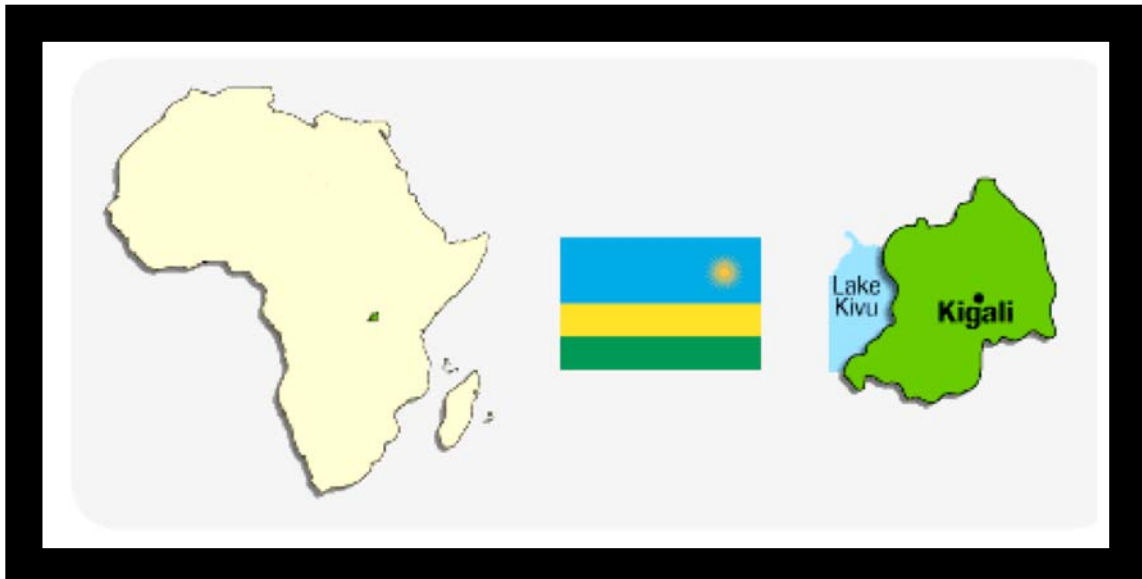
Er is sprake van vier niveaus in de bestuurlijke indeling van Rwanda:

- De *cellule* is de laagste administratieve eenheid, die uit circa 50 families bestaat. In maart 1999 werd er een uitvoerend comité van de cellule gekozen. Binnen een cellule bestaan vaak meerdere "*nyumbakumi*", d.w.z. eenheden van tien huizen.
- De *secteur* bestaat uit gemiddeld 5 cellules. Rwanda heeft 9.169 secteurs. Aan het hoofd van de secteur staat het uitvoerende comité dat in maart 1999 indirect werd gekozen.
- De *district*: volgens een nieuwe administratieve structuur die in december 2000 is opgezet, is het aantal districten (voorheen *communes*) teruggebracht van 154 naar 105. Elke district telt tussen de 50.000 en 75.000 inwoners. Aan het hoofd van de district staat het *comité exécutif*, met een burgemeester als voorzitter.
- De provincie (voorheen *préfecture*) is de laatste bestuurlijke indeling. Rwanda telt 12 provincies. Een provincie heeft aan het hoofd een door de regering benoemde prefect.

4. Gegevens

Hoofdstad:	Kigali
Oppervlakte:	26.388 km ²
Totale bevolking (2003):	8,3 miljoen
Bevolkingsaanroei per jaar (2002):	1,16%
Menselijke ontwikkelingsindex (ranking op 177 landen):	159
Levensverwachting bij geboorte:	39
Kindersterfte (onder de 5 jaar):	183 op 1000 kinderen
Alfabetiseringsgraad:	67%

5. Kaart van Rwanda



6. Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Verkorte weergave van de rechten uit de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens

1. Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.
2. De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.
3. Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Martelen is verboden.
6. Je hebt het recht om erkend te worden voor de wet.
7. De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.
8. Als je onrecht wordt aangedaan, heb je recht op bescherming.
9. Je mag niet zomaar worden opgesloten, of het land uitgezet.
10. Als je terecht moet staan, heb je recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen. Je daden kunnen niet achteraf strafbaar worden gesteld.
12. Je hebt recht op privacy en op bescherming van je goede naam.
13. Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land. Je mag ieder land (ook je eigen) verlaten.
14. Je mag vluchten naar een ander land, als je mensenrechten worden bedreigd.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je mag trouwen met wie je wilt en een gezin stichten.
17. Je hebt recht op bezit, dat mag niemand zomaar van je afnemen.
18. Je mag je eigen godsdienst kiezen en daarnaar leven.
19. Je hebt het recht om uit te komen voor je eigen mening.
20. Je mag lid worden van een vereniging en een vereniging oprichten. Niemand mag je dwingen om bij een vereniging te horen.
21. Iedereen mag meedoen aan de verkiezingen voor het landsbestuur en zichzelf daarvoor verkiesbaar stellen. Het volk kiest de regering in democratische verkiezingen.
22. Je hebt recht op de economische, culturele en sociale voorzieningen in je land. Arme landen hebben recht op internationale hulp.
23. Je hebt recht op werk naar keuze, met een eerlijk loon. Je mag lid worden van een vakbond.
24. Je hebt recht op rust en vrije tijd.
25. Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven. Als je niet voor jezelf kunt zorgen, moet de overheid dat doen.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt het recht om te genieten van kunst en cultuur.
28. Landen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten kunnen worden nageleefd.
29. Je hebt plichten om ervoor te zorgen dat de rechten van andere mensen kunnen worden nageleefd. De wetten in je land mogen niet in strijd zijn met de mensenrechten.
30. Geen van deze rechten mag worden misbruikt om de mensenrechten te vernietigen.